

Організація парної та групової роботи на уроках української мови як форма особистісно орієнтованого навчання

Для досягнення стійких умінь та навичок на сучасному уроці доцільно використовувати парні та групові форми організації діяльності учнів. Упродовж 5 років я активно використовую на уроках кооперативно-групові, кооперативно-парні та диференційовано-парні форми роботи, оскільки спільні дії учасників допомагають залучити індивіда до процесу здобуття знань.

Правильно організована робота в парі під час формування умінь та навичок, а також під час закріплення вивченого матеріалу допомагає помітити слабкі місця і в теоретичному матеріалі, і в практичному, з'являється час для роботи із парою, яка потребує додаткової уваги.

Пропоную розглянути кроки, за допомогою яких відбувається формування умінь та навичок:

- 1) Повне усвідомлення системи правил (учень упродовж навчання веде довідник, де записує, як йому зручно, основні питання теоретичного матеріалу, вчитель має комплекс карток-пам'яток, а для учнів 5-6 кл. листи від Допомагайка,).
- 2) Доведення до автоматизму застосування правил.
- 3) На кожному уроці (5-7хв.) відповідь на бліц-питання із теорії та мовні розминки, які включають різні форми.

Найкраще реалізувати зазначені кроки під час кооперативно-парної та диференційно-парної форм організації діяльності учнів на уроці.

Зазначені кроки є ефективними, бо учні, працюючи в парі, обговорюють варіант вибору, діляться думками, узгоджують дії, при потребі розповідають правила – це і є формування розумових дій;також доведено, що триваліше у пам'яті буде зберігатися той матеріал, який

- багато разів повторюється або
- запам'ятовується з установкою «запам'ятати надовго», а також коли

- постійно використовується на уроках.

Головною умовою збереження знань є практичні вправи.

Пропоную розглянути методику проведення **бліц-питань**, коли учні працюють у парі.

Алгоритм

1. На початку уроку (5-7хв.);
2. Запитання заздалегідь підготовлені (картку із запитаннями має кожна пара)
3. Для відповіді можна використовувати буквені диктанти або перфокарти
4. Теоретичний матеріал побудований так, щоб учні або спростували, або підтвердили думку. (Можна чергувати усне та письмове опитування).

Зразок питань для бліц-опитування (з теми «Просте речення»).

Буквені диктант

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Так	Так

або

перфокарта

Тема					група (прізвище виконавців)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
-	-	-	-	+	-	-	+	+	+

- (1).Заради матері, під час промови, більш вигідна, буду читати – всі приклади є словосполученнями.
- 2) Посмертного життя не хочу я собі – у реченні складений іменний присудок.
- 3) Дід поїхав до міста продавати городину – у реченні складений дієслівний присудок.
- 4) Майстрами не народжуються – це односкладне ozn.–особ. речення.
- 5) Не кожний веселий, хто співає – це складне речення.
- 6) У групі звертання **не** можуть бути однорідні члени, відокремлені означення.
- 7) Слова **так би мовити, одне слово, зрештою, крім того** привертають та активізують увагу.
- 8) Присудок вставного речення найчастіше буває виражений способовою формою дієслова, а рідше – неозначеною.
- 9) Без вагань виділяємо вставні слова, що мають форму дієприслівникового звороту.

10) Слова **майже, все-таки, приблизно, навіть** ніколи не бувають вставними.

Пропоную розглянути методикку роботи з підручником щодо застосування теоретичного матеріалу на практиці.

Тема: Відокремлене означення (8кл.)

Підручник І.П.Ющук «Практикум з укр. мови».

За основу беремо §113, в якому розміщено 5 правил щодо вживання розділових знаків при відокремленні означень. П'ять правил позначаємо пунктами

п.1 п.2 п.3 п.4 п.5

Кожна пара отримує картку із реченнями, які пронумеровано, і їх треба розмістити за правилами (кожен пункт відповідає конкретному правилу).

Зразок

- 1.Листя широке магнолій, важке, нерухоме, кованим сріблом здається.
 - 2.Мороз в ту сніжну зиму, довгу і сувору, дошкульно пік тіло.
 - 3.Сади гудуть з вітрами до світання, дощем оплакані.
 - 4.У тиші, настояній духом гречаним, сиджу перед дідом.
 5. Ялинка стоїть у снігу, з хати винесена.
 - 6.Ряхтить буркун, засушений на дроті.
 - 7.Ми, поранені й небагаті, прийдемо до вас.
 - 8.Охоплена жалем, болем, дівчинка не могла сказати ні слова.
 - 9.Сумна та невесела, сіла вона на лаві край столу.
 - 10.Налякані світлом, кошенята заворушились.
- Відповідь (можна застосувати перфокарту)

п.1	п.2	п.3	п.4	п.5
№7	№4	№1	№3	№8
№9	№6	№2	№5	№10

Для ускладнення роботи пропонуємо розглянути речення без розділових знаків.

- 1.Листя широке магнолій важке нерухоме кованим сріблом здається.
- 2.Мороз в ту сніжну зиму довгу і сувору дошкульно пік тіло.
- 3.Сади гудуть з вітрами до світання дощем оплакані.
- 4.У тиші настояній духом гречаним сиджу перед дідом.
5. Ялинка стоїть у снігу з хати винесена.
- 6.Ряхтить буркун засушений на дроті.
- 7.Ми поранені й небагаті прийдемо до вас.
- 8.Охоплена жалем болем дівчинка не могла сказати ні слова.
- 9.Сумна та невесела сіла вона на лаві край столу.
- 10.Налякані світлом кошенята заворушились.

Для зміцнення пунктуаційних навичок можна запропонувати пошукову роботу, а саме: деякі речення подані із помилками, учні повинні вказати № речення, де допущена помилка, і нижче № правила, яким треба пояснили вживання розділових знаків.

№1	№3	№4	№7	№8	№10
п.5	п.2	п.3	п.2	п.4	п.1

- 1.Захоплені роботою москалі не помічали козацького загону.
- 2.Єднає нас над кручами Дніпра земля, на хліб і сіль багата.
- 3.Стоять вози навантажені всяким збіжжям
- 4.Похмуре небо, скуйовджене і розколисане дрантя спустило на темні бори.
- 5.Все місто спить, суворе й мовчазне.
- 6.Висока каплиця, густо оповита хмелем, видніється за містом.
- 7.Минають миті довші від століть.
- 8.Хвиля вкриває все схожа на цунамі.
- 9.Озвучене піснями, бринить моє перо.
- 10.Задоволений життям він радісно усміхався.

Добре поставлена робота в парі вирішує багато проблем, а головне – допомагає активізувати знання, розвиває комунікативні навички (учні спілкуються між собою впродовж 3-4 хвилин), толерантності до точки зору інших і власного бачення проблеми. Врешті, накопичення оцінок на уроках з такими формами роботи коливається від 8 до 10.

За зазначеним вище алгоритмом роботи в парі можна використовувати завдання щодо орфографічної, лексичної грамотності учнів. Для цього роботу із теоретичним матеріалом треба починати поступово, крок за кроком учні переконуються в необхідності вивчення правил. За основу можна розглядати й інші джерела. Оскільки я додатково працюю за матеріалами підручника «Практикум з укр. мови» І.П.Ющука, то під час практичних завдань використовую правила із параграфів зазначеного підручника.

Переконана, що будь-який матеріал засвоюється учнями глибоко лише через систему практичних вправ. Особистісно зорієнтоване навчання є ефективним під час роботи учнів у парі. Вчитель може створювати статичні і динамічні пари, враховуючи можливості учнів. Пари легко об'єднувати в групи, але для формування умінь і навичок віддаю перевагу парній формі, оскільки групова забирає більше часу для обговорення питання. Вчителю легше здійснювати контроль за роботою, коли клас поділений на пари. Але під час узагальнення знань використовую диференційно-групову форму роботи (завдання розподіляються між учнями з різними навчальними можливостями, у групі є лідер з предмета, який спрямовує роботу учнів).

Під час підготовки уроку використовую матеріали із навчально-методичного посібника «Організація групової навчальної діяльності учнів на уроках укр. літ.» за редакцією А.А.Сергієнко, теоретичний матеріал із посібника О.Пометун «Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання».

Учитель-методист
вищої кваліфікаційної категорії
Л.М.Антоненко